Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Mayıs-Haziran-Temmuz-Ağustos Cilt: 11 Sayı:2
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / May-June-July-August Volume: 11 Issue: 2
2024
www.joimar.com

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE A2 VE B1 DÜZEYİ DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİNDE ŞİİRDEN FAYDALANMA: ÂŞIK VEYSEL ŞATIROĞLU

USING POETRY IN A2 AND B1 LEVEL GRAMMAR TEACHING IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE: AŞIK VEYSEL ŞATIROĞLU

Oğuz YILDIRIM

Dr., Serbest Araştırmacı, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, ORCİD: 0000-0002-1170-2054
***e-mail:** oguzyildirim540@gmail.com

ÖZET
Kültür, bir milletin en önemli olgusu mahiyetini taşımaktadır. O milletin hayat tarzını oluşturan kültürel doku, dilini de meydana getirmektedir. Bu bağlamda dil öğrenmek, o hayat tarzının kural ve kaidelerini tanımak, belli bir süre zarfında da onları benimsemek manasına gelmektedir. Buna bağlı olarak yabancı dil öğrenimi, kişinin kendi dilinden farklı bir dilde anlama ve anlatma becerisi kazanması demektir. Bu dil edinimi sırasında hedefte olan dilin yetkin bir biçimde kullanılması önem arz etmektedir. Dört temel becerinin temel kurallar sistemi olan dil bilgisi sayesinde yabancı dil öğrenecek öğrenci öğrendiği bil kelimeyi cümle içinde nasıl kullanması gerektiğini öğrenir ve hedefteki dilin kurallarına göre güzel ve anlamlı cümleler oluşturabilir. Bu bağlamda, Âşık Veysel Şatıroğlu'nun şiirleri yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir kaynak niteliğinde kullanılabilmektedir. Çalışma içerisinde, Doğan Kaya'nın "Âşık Veysel" ve Ümit Yaşar Oğuzcan'ın "Dostlar beni hatırlasın. (Âşık Veysel-hayatı ve bütün şiirleri)" adlı çalışmaları esas alınarak Âşık Veysel'in şiirlerinden dörtlükler seçilmiş ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin A2 ve B1 düzeylerine uygun dil bilgisi çalışması ortaya konulmuştur. Bu sayede hem yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere Âşık Veysel Şatıroğlu'nun şiirleri tanıtılmış hem de dil bilgisi bağlamında hedeflenen öğretim işlemi sağlanmıştır.
Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, A2 düzeyi, B1 düzeyi, Dil bilgisi, Âşık Veysel

ABSTRACT
Culture is the most important phenomenon of a nation. The cultural texture that creates the lifestyle of that nation also creates its language. In this context, learning a language means recognizing the rules and regulations of that lifestyle and adopting them over a certain period of time. Accordingly, learning a foreign language means gaining the ability to understand and express in a language other than one's own. During this language acquisition, it is important to use the target language competently. Thanks to grammar, which is the system of basic rules of four basic skills, the student who will learn a foreign language learns how to use the word he has learned in a sentence and can create beautiful and meaningful sentences according to the rules of the target language. In this context, Âşık Veysel Şatıroğlu's poems can be used as a resource in teaching Turkish as a foreign language. Within the work, Doğan Kaya's "Aşık Veysel" and Ümit Yaşar Oğuzcan's "Let friends remember me." Based on his work titled "(Âşık Veysel-his life and all his poems)", quatrains from Âşık Veysel's poems were selected and a grammar study suitable for the A2 and B1 levels of teaching Turkish as a foreign language was presented. In this way, Âşık Veysel Şatıroğlu's poems were introduced to students learning Turkish as a foreign language and the targeted teaching process was provided in the context of grammar.
Key Words*:* Teaching Turkish to Foreigners, A2 level, B1 level, Grammar, Aşık Veysel

GİRİŞ

Dil, bireylerin anlaşmalarını, birleşmelerini ve bütünleşmelerini sağlayan; kişilerin hayal âlemindeki değer ve hükümleri barındıran tabii ve sosyal bir araç olarak kabul görmektedir. Türkçe, yaklaşık olarak dünyada 250-300 milyon civarlarında insan tarafından konuşulan; Türk'ün ana dili, gönlünün ve yüreğinin penceresidir (Karakuş, 2006). Bu bağlamda bir dilin, yabancı dil olarak diğer insanlara öğretilmesi en eski zamanlardan beri kültürlerin etkileşimi ile iletişim zorunluluğunun neticesi olarak doğmuştur. Bu zorunlu iletişim düzeyi bazen

olumlu bazen ise olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Yabancı dil öğretiminin başlangıç zamanı Sümerlere kadar dayanmaktadır. Sümerlerin topraklarına el koyan Akadlara kendi dillerini öğrettikleri çeşitli kaynaklarda yer almaktadır (Avcı & Küçük, 2017).

Âşık Veysel Sivas'ın Şarkışla ilçesinin Sivrialan köyünde 1894 yılının güz aylarında doğmuştur. Veysel Karani'ye atfen adı Veysel olarak konulur. Vefat eden kardeşleri dışında ağabeyi Ali ve kız kardeşi Elif ona daima yardımda bulunur. Yedi yaşında geçirdiği çiçek hastalığı nedeniyle bir gözü, daha sonra da üzücü bir kaza sonucu diğer gözü olmak üzere iki gözü görme engelli olur. İlerleyen yıllarda babası ona oyalanması amacıyla saz alır. Veysel gittikçe iyi saz çalan bir usta olur (Kaya, 2011). Evlenerek kendisine bakacak eşi ve çocuklarının olması düşüncesiyle ailesi tarafından 1919 yılında yakınlarından Esma ile evlendirilir. Bu evliliği sekiz yıl sürer. Bu evlilikten doğan iki çocuğu da yaşamaz vefat eder, karısı da bir başkası ile kaçar. Daha sonra ikinci evliliğini yapar ve yedi çocuğu olur, biri vefat eder. 1931 yılında Ahmet Kutsi Tecer'in teşvikiyle I. Sivas Halk Şairleri Bayramına katılır ve tanınmaya başlar. Geçimini sazdan temin ederek 1933' den 1940'a kadar arkadaşı Cört İbrahim ile ülkeyi dolaşır. 1940'dan 1960' a kadar Küçük Veysel ile ülkeyi dolaşmaya devam eder. 1941-1946 yılları arası Köy Enstitülerinde saz öğretmenliği yapar. 1952 yılında İstanbul'da kendisi için bir jübile yapılır. Son konserini 1971 yılında Hacıbektaş'ta verir. 21 Mart 1973' de akciğer rahatsızlığı nedeniyle vefat eder, vasiyeti üzerine köyüne, doğduğu yere defnedilir (Kaya, 2011). Çalışmada Âşık Veysel'in şiirlerini yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanmak amaçlanmıştır. Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi kurallarını şiirle öğretme yöntemi gibi yeni bir uygulama alanı oluşturulmuştur. Dolayısıyla çalışmamızda seçilen şiir dörtlüklerinin dilin A2 ve B1 düzeyindeki öğrenicilerine yol gösterici bir nitelik üstlenmesi hedeflenmiştir.

Yabancı dil öğrenmek, kişinin ana dilinden farklı bir dilde anlama ve anlatma kabiliyeti kazanması anlamına gelmektedir. Dil öğrenmekteki temel gaye, bireyin dört temel kabiliyeti ile hedefte olan dili yetkin bir biçimde kullanmasıdır (Yaşartürk, 2024). Bahsi geçen bu dört temel becerinin kazanılması dilin temel kurallar sistemi sayılan dil bilgisi öğretimini de elzem bir basamak haline getirmektedir. Dil bilgisi vasıtasıyla birey öğrendiği bir kelimeyi cümle içerisinde nasıl kullanması gerektiğini öğrenecek ve öğrenmeyi hedeflediği dilin kurallar bütününe göre manasına uygun cümleler oluşturabilecektir. Dolayısıyla iletişimin oluşabilmesi için bir kelimenin sözlük manasını bilmek yeterli olmayabilir; kelimenin kullanım şekillerini (isim, sıfat, zamir, zarf, aldığı ekler vb) yani dil bilgisi kurallarını da bilmek daha iyi olacaktır (Bölükbaş-Kaya, 2023).

Çalışma içerisinde yer alan şiirler, Doğan Kaya'nın *"Âşık Veysel"*[1] adlı çalışmasından ve Ümit Yaşar Oğuzcan'ın "Dostlar beni hatırlasın. (Âşık Veysel-hayatı ve bütün şiirleri)"[2] eserlerinden alınmıştır. Çalışmanın maksadı, seçilen şiirlerin anlamlarının anlaşılması değil, burada bulunan dil bilgisi unsurlarının şiirler sayesinde kavranır hâle gelmesidir. Şiirin estetik gücünün dil bilgisi öğretimi bağlamında kullanılıp, dil bilgisi öğretimine yardımcı olması amaçlanmıştır. Bahsi geçen kişilerin çalışmalarından seçilen şiirlerin sayfa numaraları ve hangi kaynaktan alındıkları parantez içerisinde araştırmacıların dikkatine sunulmuştur. Ayrıca şiirlerin noktalama ve imlâ kusurları varsa müdahale edilmemiştir. Yer aldığı kaynaktaki hâli ile çalışmaya dâhil edilmiştir.

[1]Ayrıntılı bilgi için bkz. Kaya, D. (2011). Âşık Veysel. Ankara: Akçağ Yayınları.
[2]Ayrıntılı bilgi için bkz. Oğuzcan, Ü. Y. (2001). Dostlar beni hatırlasın. (Âşık Veysel-hayatı ve bütün şiirleri). İstanbul: İnkılap Yayınları.

1. A2 Düzeyi Dil Bilgisi Konuları[3]	2. B1 Düzeyi Dil Bilgisi Konuları[4]
1.1. Belirsiz Geçmiş Zaman (-mIş)	2.1. Bildirme Eki (-Dır)
1.2. Geniş Zaman (-r, -Ar)	2.2. Dilek – Şart Kipi (-sA)
1.3. İsim Fiil (-mA)	2.3. -mAk gerek
1.4. Zarf Fiil (-mAdAn, -Ip)	2.4. Sıfat Fiil (-An)
1.5. -mAk için[5]	

1. A2 Düzeyine Ait Dil bilgisi Konuları ve İlgili Şiir Kısımlarından Örnekler

1.1. Belirsiz Geçmiş Zaman (-mIş)

Belirsiz/ Öğrenilen geçmiş zaman kipinin temel işlevi fiilin gösterdiği hareketin, içerisinde bulunan zaman diliminden önce gerçekleştiğini ifade etmektedir; ancak konuşma eylemini gerçekleştiren kişi eylemin gerçekleşme anına tanık olmamış, bunu ya başka bir kişiden duyup öğrenmiş ya da sonradan fark etmiştir (Özkan vd., 2013: 492).

"Bu dünyayı kuran mimar /Ne hoş sağlam temel at***mış***/ İnsanlığa ibret için/ Kısım kısım kul yarat***mış***" (Oğuzcan, 2001: 29)

"Bir hamlede üç yüz memur çıkar***mış***/ İnsanlık ne demek farkına var***mış***/ İlim bir deryadır durmaz akar***mış***/ Demişler kabların doldur Kar'özü" (Oğuzcan, 2001: 177)

"Ölüm var dünyada yok imiş murad/ Günbegün artıyor türlü meşakkat/ Kalma***mış*** dünyada ehli kanaat/ İnsanlar içinde çok fesat gördüm" (Oğuzcan, 2001: 34)

Yukarıda Âşık Veysel'in şiirlerinden seçilen dörtlüklerde eylemlere getirilmiş ve eylemin gerçekleşme anının geçmişte belirsiz oluşunu gösteren zaman eki olarak bilinen "-mış" ekinin örnekleri yer almaktadır. Seçilmiş bu dörtlük örneklerinden yola çıkarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler, A2 kurunda bulunan "belirsiz/öğrenilen geçmiş zaman" konusunu örneklerin hayatla bağlantısı ve ilgi çekici olması neticesinde daha rahat anlayabileceklerdir.

1.2. Geniş Zaman (-r, -Ar)

Geniş zaman, işlev bakımından fiilin göstermiş olduğu hareketin her zaman gerçekleştiğini, bir eylemin sürekli olarak tekrarlandığını belirtmektir (Özkan vd., 2013: 492- 493).

"Olsa da gözleri âmâ/ Sevgisi ***ışır*** dâima/ Her âşık da ***gider*** amma/ Aşk tacını ***takar gider***" (Oğuzcan, 2001: 109)

[3]Ayrıntılı bilgi için bkz.Gültekin, İ. & Kalfa, M. & Atabey, İ. & Mete, F. & Eryiğit, A. & Kılıç, U. (2015). Yedi İklim Türkçe A2. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
[4]Ayrıntılı bilgi için bkz.Gültekin, İ. & Kalfa, M. & Atabey, İ. & Mete, F. & Eryiğit, A. & Kılıç, U. (2015). Yedi İklim Türkçe B1. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
[5]Yunus Emre Enstitüsü tarafından "Yedi İklim Türkçe"3 ders kitabındaki A2-B1 düzeylerinden seçilen dil bilgisi konuları sözü edilen bu ders kitabındaki anlatım sırasına göre çalışmada kullanılmıştır.

"Veysel bu yollarda ***sarfeder*** nefes/ Herkesin elinde ***gezer*** bir kafes/ Binbir türlü derdi ***çeker*** mi herkes/ İşde hiyle sözde yalan olmasa" (Oğuzcan, 2001)

"Bu varlığı böyle gördüm/ Düşündüm kafama sordum/ Düşkünlere ***yapar*** yardım/ Halkın evi Hakkın evi" (Oğuzcan, 2001)

Mart ayında sarı çiğdem ***açılır***/ Nisan gelir çayır çimen ***seçilir***/ Mayıs sonu yaylalara ***göçülür***/ Güzellere eda verir o ***çağlar***" (Oğuzcan, 2001: 131)

"Başımdan geçeni bir bir anlattım/ Ne yanlış söyledim ne yalan kattım/ Veysel der alana mücevher sattım/ Alan alı almayana ac'***olur***" (Oğuzcan, 2001)

"Veysel gönülden ***ayrılmaz***/ Gâhi bilir gâhi ***bilmez***/ Yalan dünya yârsız ***olmaz***/ İster saçı sırma gönül" (Oğuzcan, 2001)

Âşık Veysel'in şiirlerinden seçilen yukarıdaki örnek dörtlüklerden yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin genellikle karşılaştıkları geniş zaman ekleri "-r, -ar, -ır, -maz" eklerinin kullanıldığı tespit edilmektedir. Bu ekleri yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenen öğrenciler şiir parçalarından hareketle öğrenecekleri için hem kelime hazineleri zenginleşecek hem de şiirin ahengi ile zamanları kavrama düzeyleri artacaktır.

1.3. İsim Fiil (-mA)

İsim fiil, eylemin gösterdiği hareketi ad olarak karşılayan sözcüklerdir. –mak/-mek; -ma/-me; -ış/-iş, -uş/-üş fiilden isim yapma ekleriyle yapılır ve isim kategorisinde yer alırlar (Özkan vd., 2013: 543). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında yönelme hâl ekini almış olan –mA'lı isim fiil, cümle içerisinde yer alan ögeye ya yükleme ya da doğrudan yönelme ilişkisiyle bağlanan veyahut yüklemle" bir şey için, bir şey amacıyla" manasında yönelme bağı kuran bir dolaylı tümleç görevi üstlenmektedir (Korkmaz, 2009).

"Başımdan geçeni bir bir anlattım/ Ne yanlış söyledim ne yalan kattım/ Veysel der alana mücevher sattım/ Alan alı ***almayana*** ac'olur" (Oğuzcan, 2001: 66)

"Veysel söyler derdi çoktur/ Ecel gelir ölüm haktır/ ***Saklanmaya*** imkân yoktur/ Ora bahtım bura bahtım" (Kaya, 2011)

"Esti bahar yeli karlar eridi/ Kubarmış dağlarda kar çiçekleri/ Kaybettim yar ile ahdım var idi/ Birlikte ***dermeye*** mor çiçekleri" (Makal, 1973)

Âşık Veysel'in yukarıdaki dörtlükleri ele alınarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi A2 düzeyinde bulunan bir dil bilgisi konusu olarak bilinen ve fiil manasını koruyan isim fiil eklerinden kabul edilen -mA ekinin, yönelme durum eki ile birlikte kullanılması yabancı/uluslararası dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere öğretilebilecektir.

1.4. Zarf Fiil (-mAdAn, -Ip)

Zarf fiiller, eylemlerin zarf şekilleridir. Söz diziminde eylemlerin, zarf kullanılışlarını sağlarlar ve birleşik fiil gruplarında ana eylemi yardımcı eyleme bağlama görevi üstlenirler. Zaman ifadeleri bulunmadıkları bilinmektedir. Hareket ifadesi taşımalarından dolayı fiile, belirteç olarak kullandıklarından ise zarfa dayanırlar ve isim çekim eklerini almazlar (Özkan ve ark., 2013).

-Ip/ -up zarf fiili, iki hareketin birbiri ardınca veya aynı zaman diliminde gerçekleştiğini gösterir (Banguoğlu, 2007).
"İlim kültür deryasına dalalım/ Çevremize ***bakıp*** ibret alalım/ Kendi yaramıza derman bulalım/ Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız" (Kaya, 2011)

"Sinemi yakıyor sılanın aşkı/ Deli gönül farımadan yetişek/ Mor çiçekli yayların çağıdır/ Güller ***solup*** kurumadan yetişek" (Oğuzcan, 2001)

"Talih çile kader sözü bir etmiş/ Her nereye gitsem gezer peşimde/ Kale mi fethetmiş ne şikâr etmiş/ ***Tutup*** bağladılar yedi yaşımda" (Oğuzcan, 2001)

"Bülbüller susmadan güller solmadan/ Sümbüller ***kuruyup*** hep toz olmadan/ Yüce yaylam seni duman almadan/ Zurba zurba kekliklerin görelim" (Oğuzcan, 2001)

"Mevcudatta olan kudreti kuvvet/ Senden hâsıl oldu sen verdin hayat/ Yoktur senden başka ilanihayet/ ***İnanıp*** kanmışım sen varsın orda" (Oğuzcan, 2001)

"Veysel der kafanı nafile yorma/ Dünya fâni deyi ***çöküp*** oturma/ Adım at ileri avara durma/ Yoldaş ol refaha kavuşanlara" (Oğuzcan, 2001)

-mAdAn zarf fiili, yalnızca baş cümlenin gerçekleşeceğini anlatır. Ancak bu zarf-fiil bir başka bakımdan esas eylemin zaman bakımından önceliği manasında da kullanılabilir (Banguoğlu, 2007).

"Sinemi yakıyor sılanın aşkı/ Deli gönül ***farımadan*** yetişek/ Mor çiçekli yayların çağıdır/ Güller solup ***kurumadan*** yetişek" (Oğuzcan, 2001)

Kuz'lamış koyunlar kuzular körpe/ Saf tutar güzeller el çırpa çırpa/ Çöldeki ceylânlar ***çıkmadan*** sarpa/ Kemend atıp kollarını saralım" (Oğuzcan, 2001)

"Bülbüller ***susmadan*** güller ***solmadan***/ Sümbüller kuruyup hep toz ***olmadan***/ Yüce yaylam seni duman ***almadan***/ Zurba zurba kekliklerin görelim" (Oğuzcan, 2001)

Âşık Veysel'in yukarıdaki dörtlükleri, zarf fiil eklerinin kullanım şekillerine örnek olarak seçilmiştir. Bahsi geçen bu eklerin redif olarak yinelenmesi ile A2 düzeyinde anlatımı yapılan –ıp/-up ve –mAdAn zarf fiil eklerinin, cümle içerisinde bir hareket ortamı oluşturup ve zaman kavramını pekiştirdiği görülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen A2 düzeyindeki öğrencilerin zarf fiil konusunu öğrenmeleri bu şairin, şiir örneklerinden hareketle daha destekleyici niteliğe kavuşacaktır.

1.5. -mAk için

İçin edatı ile bağlanan –mAk'lı hareket ismi, yükleme "amaç, hedef, gaye" bildirme işleviyle bağlanmaktadır (Korkmaz, 2009).

"Olmak istiyorsan dünyada mesut/ Hakk'a halka yarayacak bir iş tut/ Çalıştır oğlunu kızını okut/ İnsan ***olmak için*** okumak gerek" (Kaya, 2011)

"Dileğin varsa iste Allah'tan/ ***Almak için*** uzak gitme topraktan/ Cömertlik toprağa verilmiş Hak'tan/ Benim sadık yârim kara topraktır" (Kaya, 2011)

"Ne yazık ki bana olmadı kısmet/ Düşmanı denize dökerken millet/ Felek kırdı kolum vermedi nöbet/ Kılıç ***vurmak için*** düşman başına" (Kaya, 2011)

"***Görmek için*** o yavrunun yüzünü/ Ekmeğime katık ettim tuzunu/ Veysel Şatır düzenlemiş sazını/ Teller seda verir ağlar ses verir" (Kaya, 2011)

"Kolay ***geçmek için*** Kızılırmak'tan/ Alındı paralar cemoldu halktan/ Gayret köylülerden izin Allah'tan (Oğuzcan, 2001)

Âşık Veysel'in yukarıdaki şiir örneklerinden faydalanarak A2 seviyesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin "–mAk için" dil bilgisi unsurunu daha kolay öğrenebileceği görülmektedir. Bu sayede uluslararası kişilerin günlük yaşamda amaç ve hedef anlamı taşıyan ilgili dil bilgisi unsurunu konuşma ve okuma bağlamında daha rahat kavrayabilmeleri sağlanmıştır.

2. B1 Düzeyine Ait Dil bilgisi Konuları ve İlgili Şiir Kısımlarından Örnekler

2.1. Bildirme Eki (-Dır)

Bildirme eki almış, ek eylem ile çekime girebilen ya da yüklem görevi üstlenip bir isimle anlam bağlantısı kurmuş –mAk'lı ad eylem, cümledeki yargıyı taşıyan bir yüklem görevi bulundurmaktadır (Korkmaz, 200; Oğraş, 2021).

"Yezit nedir ne Kızılbaş/ Değil miyiz hep bir kardaş/ Bizi yakar bizim ataş/ ***Söndürmektir*** çaresi" (Kaya, 2011)

"İptida uyandı burada bahtım/ Memlekete hizmet ***etmektir*** cehdim/ Veysel aşk uğruna ***ölmektir*** ahtım/ Yazsın tarihleri beni Sivas'ın" (Oğuzcan, 2001)

Âşık Veysel'in yukarıdaki şiirleri ile B1 düzeyindeki Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilere bildirme eki olarak bilinen "-dır" rahatlıkla öğretilebilir.

2.2. Dilek – Şart Kipi (-sA)

Bir oluş ve kılışı şarta veya dileğe, niyete bağlayan bir tasarlama kipidir. Diğer tasarlama kiplerinden ayrılan yanı tek başına yargı taşımamasıdır. Ayrıca 2. Tip şahıs ekleri ile çekime girmektedir (Özkan ve ark., 2013). Dilek- şart kipi şart biçiminde kullanılıp "şart" görevi üstlendiğinde bir yargı bildirmediği hâlde "dilek" görevi içinde kullanıldığı zamanda tam bir yargı taşıdığı görülmektedir (Korkmaz, 2009).

"Eğer çiftçi ***isen*** sarıl tutaktan/ Ne ***ekersen*** onu biçen topraktan/ Yaklaşma tembele geç git uzaktan/ Tembelin çenesi gevezec'olur (Oğuzcan, 2001)

"Esnaf ***isen*** aç dükkânı bazar et/ Eğer seyyah ***isen*** geştü güzâr et/ Aç gözünü bu âleme nazar et/ Şimdi genç olanlar sonra koc'olur" (Oğuzcan, 2001)

"Ala gözlü/ benli dilber- Bir gün ***gelsen***/ bize doğru -Seni sevdim/ can-ü gönülden- Çekme kendin/ naza doğru" (Kaya, 2011)

"Evlattan uşaktan fayda bekleme/ Binde bir bulunur o da tekleme/ Cahil insan gül ***ise*** de koklama/ Ayvası turuncu nar belli değil" (Kaya, 2011).

"Hiçbir şey ***bilmezsen*** dik biraz kavak Boş gezene derler serseri savak Yumma gözlerini dünyaya bir bak Uyan bu gafletten uyuma yurttaş" (Kaya, 2011)

Âşık Veysel'in şiirleri incelendiğinde dilek-şart kipinin çok fazla kullanıldığı görülmüştür. Çalışmamıza seçtiğimiz bu dörtlüklerin B1 düzeyindeki öğrencilerin bu kipi öğrenmelerinde fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

2.3. -mAk gerek

-mAk gerek ifadesi, "lâzım, lâzımdır, lâzım gel-, icap et" gibi yüklem ya da birleşik eylemlerle gereklilik kipinin yerini tutmaktadır (Korkmaz, 2009; Oğraş, 2021). Âşık Veysel'in şiirlerinden alınan dörtlükler, B1 düzeyi dil bilgisi unsuru olarak kabul edilen gereklilik manasını üstlenen bu kuralın öğretiminde yarar sağlamaktadır:

"Olmak istiyorsan dünyada mesut/ Hakk'a halka yarayacak bir iş tut/ Çalıştır oğlunu kızını okut/ İnsan olmak için ***okumak gerek***" (Kaya, 2011)

2.4. Sıfat Fiil (-An)

İsimlerin hareketlerine dayalı niteliklerini ifade eden sözcüklere sıfat fiil adı verilmektedir. Sıfat fiiller zaman ve hareket ifadesi taşımaları bakımından fiillere, söz diziminde isim gibi kullanılmaları bakımından ve nesneleri karşılamaları bakımından ise isimlere yaklaşırlar. Cümlede veya kelime grubunda isim gibi kullanılırlar (Özkan ve ark., 2013). Bu bağlamda geniş zamanı ifade eden –An eki eski zamanlardan bu yana kullanılagelen bir partisip ek olarak bilinmektedir (Korkmaz, 2009; Oğraş, 2021).

"Ya bir zenaatkâr ol ya bir memur ol/ Düşün her tarafı ehli zamir ol/ Eline geçeni harcama bol bol/ Beyhude ***sarfolan*** altın tunç olur" (Oğuzcan, 2001)

"Ferhat Şirin için kestiği taşlar/ Benim senin için döktüğüm yaşlar/ Seni yaksın beni ***yakan*** ataşlar/ Yaktı bu sinemi savruldu külü" (Kaya, 2011)

"Baykuş gibi durup durma yuvada/ İnsanlar kuş olmuş gezer havada/ Giriş Veysel kollarını sıva da/ ***Çalışan*** Allah'ın kulu sayılır" (Kaya, 2011)

Âşık Veysel'in bu dörtlükleri B1 düzeyinde Türkçe öğrenen yabancılara dil bilgisi konusunu pekiştirmek amacıyla önemli birer kaynak niteliği taşımaktadır.

SONUÇ

Bir dili ana dil olarak edinen kişi, herhangi bir dil bilgisi kurallına bağlı kalmadan da hedefte olan dili sezgileriyle kullanabilir. Fakat bir dili yabancı bir olarak öğrenen birey, hedef dilde duygularını ve düşüncelerini yansıtmak ve aktarılan bir iletiyi kavramak maksadıyla o dilin kurallarına ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretimin de dört temel beceriye ilaveten dil bilgisi kurallarının bilinmesi de süreci pekiştiren bir aşamadır. Çalışmamızda dil edinimi yolunda olan öğrenicilerin sıkılmalarını önlemek ve onların daha dinamik bir süreç yönetmelerini sağlamak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda şiirle dil bilgisi öğretimi uygulaması neticesinde öğrencilerin daha anlaşılır bir biçimde yükleri hafifletilmiştir. Neticede çalışma içinde Âşık Veysel Şatıroğlu'nun şiirlerinden hareketle A2 ve B1 düzeylerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi konuları üzerinde durulmuş, şiirlerin anlaşılmasından ziyade dil bilgisi eklerinin ele alınarak pekiştirilmesi sağlanmıştır.

KAYNAKÇA

Avcı, Y., & Küçük, S. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi Öğretimi. *Turkish Studies (Elektronik)*, *12*(35), 49-67.

Banguoğlu, T. (2007). *Türkçenin grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Bölükbaş-Kaya, F. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi. 100 Soruda Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, 93.

Gültekin, İ. & Kalfa, M. & Atabey, İ. & Mete, F. & Eryiğit, A. & Kılıç, U. (2015). *Yedi İklim Türkçe A2*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Gültekin, İ. & Kalfa, M. & Atabey, İ. & Mete, F. & Eryiğit, A. & Kılıç, U. (2015). *Yedi İklim Türkçe B1*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Karakuş, İ. (2006). Türkçenin gücü ve Atatürk. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, *54*(1), 155-164.

Kaya, D. (2011). *Âşık Veysel*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi grameri şekil bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Makal, T. K. (1973). *Âşık Veysel*. 2. Baskı. İstanbul, Ararat Yayınları.

Oğraş, E. M. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi konularının yunus emre şiirleriyle pekiştirilmesi üzerine bir inceleme (A2-B1 seviyesi). *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5*(2), 197-211.

Oğuzcan, Ü. Y. (2001). *Dostlar beni hatırlasın. (Âşık Veysel-hayatı ve bütün şiirleri)*. İstanbul: İnkılap Yayınları.

Özkan, M., Tören, H., & Esin, O. (Eds.). (2013). *Yüksek öğretimde Türk dili: yazılı ve sözlü anlatım*. Filiz Kitabevi.

Yaşartürk, İ. (2024). *Yazma güçlüğü olan çocukların klavye ve el ile hikâye yazma becerilerinin geliştirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi. Ankara.

Yıldırım, O. (2023). Mustafa Kutlu'nun Uzun Hikâye isimli eserinde 2018 Türkçe öğretim programında yer alan temalara ait bulgular ve yorumlar. *Türük: International Language Literature & Folklore Researches Journal/Uluslararası Dil Edebiyat Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, *11*(35), 129.

EXTENDED SUMMARY

Language enables individuals to understand, unite and integrate; It is accepted as a natural and social tool that contains the values and provisions of people's imagination. Turkish is spoken by approximately 250-300 million people in the world; The mother tongue of the Turk is the window to his heart and soul (Karakuş, 2006: 155-156). In this context, teaching a language to other people as a foreign language has arisen as a result of the interaction of cultures and the necessity of communication since the earliest times. This level of mandatory communication has sometimes produced positive and sometimes negative results. The beginning of foreign language teaching dates back to the Sumerians. It is stated in various sources that the Sumerians taught their own language to the Akkadians who seized their lands (Avcı & Küçük, 2017).

Aşık Veysel was born in the autumn of 1894 in the Sivrialan village of Şarkışla district of Sivas. It is named Veysel in reference to Veysel Karani. Apart from his deceased siblings, his older brother Ali and sister Elif always help him. He became visually impaired in one eye due to smallpox at the age of seven, and then in both eyes as a result of a tragic accident. In the following years, his father bought him a saz to entertain himself. Veysel gradually becomes a

better saz player (Kaya, 2011). With the idea of getting married and having a wife and children who would take care of him, his family married Esma, one of his relatives, in 1919. This marriage lasts eight years. The two children born from this marriage do not survive and die, and his wife runs away with someone else. Later, he got married for the second time and had seven children, one of whom died. In 1931, with the encouragement of Ahmet Kutsi Tecer, he participated in the First Sivas Folk Poets Festival and became well known. Making his living from saz, he traveled the country with his friend Cört İbrahim from 1933 to 1940. He continued to travel the country with Küçük Veysel from 1940 to 1960. He worked as a saz teacher at the Village Institutes between 1941 and 1946. A jubilee was held for him in Istanbul in 1952. He gave his last concert in Hacıbektaş in 1971. He died on March 21, 1973 due to lung disease, and according to his will, he was buried in his village, where he was born (Kaya, 2011). The aim of the study is to use Âşık Veysel's poems in teaching Turkish as a foreign language. In this context, a new application area has been created in teaching Turkish as a foreign language, such as the method of teaching grammar rules with poetry. Therefore, it is aimed that the poetic quatrains selected in our study will serve as a guide for A2 and B1 level learners of the language.

Learning a foreign language means gaining the ability to understand and express in a language other than one's native language. The main purpose of learning a language is for the individual to use the target language competently with his four basic abilities (Yaşartürk, 2024). Acquiring these four basic skills makes teaching grammar, which is considered the basic rules system of the language, an essential step. Through grammar, the individual will learn how to use a word he has learned in a sentence and will be able to create sentences appropriate to its meaning according to the set of rules of the language he aims to learn. Therefore, knowing the dictionary meaning of a word may not be enough for communication to occur; It would be better to know the ways of using the word (noun, adjective, pronoun, adverb, suffixes, etc.), that is, the rules of grammar (Bölükbaş-Kaya, 2023). The poems in the work are from Doğan Kaya's work titled "Âşık Veysel" and Ümit Yaşar Oğuzcan's "Let friends remember me. (Aşık Veysel-his life and all his poems)" taken from his works. The purpose of the study is not to understand the meanings of the selected poems, but to make the grammatical elements found here understandable thanks to the poems. It is aimed to use the aesthetic power of poetry in the context of grammar teaching and to help grammar teaching. The page numbers of the poems selected from the works of the mentioned people and the source from which they were taken are presented to the attention of the researchers in parentheses. In addition, if the poems had punctuation and spelling errors, they were not intervened. It was included in the study as it was in the source.

A person who acquires a language as a native language can use the target language intuitively without adhering to any grammatical rules. However, an individual who learns a language as a foreigner needs the rules of that language in order to reflect his feelings and thoughts in the target language and to comprehend a conveyed message. In this context, in addition to the four basic skills in teaching Turkish as a foreign language, knowing the rules of grammar is a step that reinforces the process. Our study aims to prevent learners who are on the path to language acquisition from getting bored and to enable them to manage a more dynamic process. In this direction, as a result of the practice of teaching grammar with poetry, the burden of students has been lightened in a more understandable way. As a result, the study focused on grammar issues in teaching Turkish as a foreign language at A2 and B1 levels, based on the poems of Âşık Veysel Şatıroğlu, and the grammar suffixes were discussed and reinforced rather than understanding the poems.